

Нацыянальнаму фестывалю беларускай песні і паэзіі, які прайшоў у 15-ы раз, споўнілася 22 гады (бо не заўсёды, на жаль, ён праходзіў штогод). Як жа гэты адзіны ў нас фестываль са статусам "нацыянальнага" правёў свой чарговы "дзень народзінаў", што адзначаўся тры дні — 5 — 7 чэрвеня?

Надзея БУНЦЭВІЧ

Фармат без фармалізму

Адбылося сапраўднае свята, сведкамі якога змаглі стаць не толькі маладзечанцы і госці горада-спадарожніка беларускай сталіцы, але і ўсе, хто ўключыў два вечары запар канал "СТБ" у час трансляцыі асноўных фестывальных канцэртаў.

Спраўдзіўся і разрэкламаваны новы фармат фестывалю, пры якім акцэнт быў зроблены на песні апошніх 25 гадоў — эпохі незалежнасці Беларусі. Праўда, пры гэтым частка нумароў гала-канцэрта адкрыцця ішла пад фанаграму "плюс 1". І не таму, што артысты не змаглі б спяваць жывым! А дзеля зручнасці тэлетрансляцыі. Што тут казаць? Хіба спадзявацца, што калісьці тэлебачанне зможа набыць і, што яшчэ важней, засвоіць больш дасканалую апаратуру, пры якой такіх праблем узнікаць не будзе.

Бо сёлета нават надвор'е прыйшло да неабходнасці "інавацый"! Гэта быў бадай першы фестываль без дажджоў-навалыніц. З неба сыпаліся хіба шыкоўныя феерверкі, якім маглі б пазайздросціць сталіца.

Здабыткам фестывалю сталі новыя маладыя галасы, адкрытыя ў конкурснай праграме. Асабліва гэта тычыцца Таццяны Валахановіч — уладальніцы Гран-пры і прызавы імя Уладзіміра Дзюльвіна, выпускніцы Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў (дыплом з адзнакай у 2013 годзе), якая цяпер кіруе эстраднай студыяй ДК пасёлка Энергетык Дзяржынскага раёна і завочна вучыцца ў БДУКІМ.

Яшчэ адной адметнай рысай "Маладзечна-2015" стаўся прычып зборання "сяброў-канкурэнтаў": на гэтым фестывалі ажно дзве праграмы былі аддадзены пераможцам іншых музычных праектаў. Прычым ішлі гэтыя канцэрты на наступны паля конкурс дзень. Таму лаўрэаты, уладальнікі дыпламаў удзельнікаў і іх выкладчыкі маглі на свае вочы вышы пераканацца, як пераможцы таго ж "Маладзічка" — Маладзечанскага адкрытага конкурсу юных выканаўцаў эстраднай песні — наступваюць ім на пяты. І як узрастаюць-дужаюць колішнія пераможцы тэлепраекта "Зорны дзілжанс", якія канчаткова знайшлі сябе... не абавязкова ў прафесійнай эстрадзе, але спяваць не кінулі. Той жа Сяргей Жбанкоў, да прыкладу, — адзін з вядучых артыстаў Нацыянальнага драматычнага тэатра імя М.Горкага, дзе ставіцца шмат разнастайных па жанрах музычных п'ясаў, выканаўца ролі Песняра ў аднайменным спектаклі.

Шанаваць ці забываць?

Адрадзілі ў Маладзечне і калісьці забытую традыцыю ўшанавання кампазітараў і паэтаў. Сёлета знаныя творцы, чые песні гучалі ў канцэртнай адкрыцця, былі запрошаны на свята ў якасці не толькі гасцей, але і ўдзельнікаў. Яны выходзілі на сцэну разам з выканаўцамі і займалі сваё "працоўнае месца" за інструментам — садзіліся за клавішы ці бралі ў рукі акардэон, як гэта зрабіў Алег Елісеенкаў. Іх імёны аб'яўлялі са сцэны і давалі ў тэлевізійным падрадкаўніку. Да таго ж, тэлеверсіі абодвух маладзечанскіх вечароў былі дапоўнены "візітоўкамі" удзельні-

каў: літаральна кожны з іх гаварыў штосьці пра фестываль, конкурс, свой рэпертуар — і гэтыя кадры пры мантажы былі ўстаўлены паміж музычнымі нумарамі.

Дый на вялікім экране ў Амфітэатры раз-пораз узнікаў не прывязаны да канкрэтнай кампазіцыі пералік найбольш выбітных песенных творцаў — у тым ліку тых, каго ўжо няма з намі. Праўда, замест Уладзіміра Алоўнікава, аўтара "Лясной песні" ("Ой, бярозы ды сосны..."), "Песні пра Мінск", што стала гімнам сталіцы, узнікала імя яго славытага сына — сусветна вядомага піяніста, народнага артыста Беларусі, прафесара Ігара Алоўнікава. Пэўна, вельмі ж палюбіўся ён маладзечанцам за час сваіх неаднародных гастрольяў! Дык ці ж можна наракаць на дробныя накладкі пры агульным паэзіі?

Эдуарда Ханка выклікалі на сцэну для ўручэння віншавальнага адрасу з 75-годдзем, дасланага Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь. Сольным вечарам у Амфітэатры было адзначана

Поўны спіс конкурснага рэпертуару мелі члены журы. Але на атрыманых ім і азначаных лістах хапала "белых плям" і памылак, што сыходзілі, як няцяжка здагадацца, ад саміх канкурсантаў і іх выкладчыкаў. Бо якую інфармацыю яны прадаставілі ў аргкамітэт, такая і была надрукавана! На жаль, з гэтым даводзіцца сутыкацца штогод: выканаўцы папросту не ведаюць, што яны спяваюць. І, верагодна, не жадаюць ведаць! Бо некаторых "ляпаў" можна было пазбегнуць, проста "загугліўшы" словы песні! Хто хоча знайсці, той знаходзіць. У "даінтэрнетаўскія часы" выканаўцы-аматары нават на радыё тэлефанавалі: дапамажыце даведацца імёны аўтараў, бо як жа інакш спяваць?

Гуляць дык гуляць! Але строга арганізавана

Цэнтральная плошча, дзе калісьці пасля пачатковага "стадыённага перыяду" ладзіліся асноўныя мерапрыемствы, не пуставала. Тут усе тры

парку — асабліва для дзяцей, з якімі туды выпраўляліся на прагулку бацькі. Пры ўсіх гэтых гульнёва-забаўляльных кірунках фестывалю, яго арганізацыя, хаця і раней з ёй праблем не ўзнікала, сёлета была на парадак вышэйшай. Усе падраздзяленні працавалі зладжана, пытанні вырашаліся імгненна. Штаб фестывалю быў змешчаны ў самім Палацы, прэс-цэнтр — у Дзіцячай школе мастацтваў. Акурат там, дзе самы першы канцэрт "Маладзечна-2015", складзены з музыкі беларускіх кампазітараў розных часоў, прэзентавалі камерныя калектывы фінбергаўскага аркестра, падкрэсліваючы асветніцкі характар імпрэзы.

Курс на конкурс

Конкурс маладых выканаўцаў беларускай эстраднай песні патрабуе асобнага і больш дэталёвага разгляду. Бо ён не проста рэспубліканскі, а ў межах нацыянальнага фестывалю, адпаведна, і сам нацыянальны. А значыць, вышэйшы

ўзровень свабоды, старшыня Міхаіл Фінберг і член журы Дзмітрый Качароўскі ўдзельнічалі ў канцэрте, што працягнуў конкурсны выступленні. І таму не маглі прысутнічаць на фінальным абмеркаванні, дзе і вызначаюцца канчатковыя вынікі. А тыя могуць значна адрознівацца ад папярэдніх, што ўзніклі пасля другога туру (і нават, як у выпадку з Міхаілам Фінбергам, пасля некалькіх рэпетыцый з канкурсантамі, дзе ёсць магчымасць праверыць, наколькі яны сільны-здольны да супрацоўніцтва). Пэўна, наступным разам арганізатарам няблага было б прадугледжваць яшчэ якія-небудзь выступленні паміж канкурсантамі, што спяваюць з аркестрам, і сольнікам самога аркестра. Тады і аркестранты маглі б зрабіць "удых-выдых", а не граць тры гадзіны амаль без перапынку (асабліва гэта тычыцца духавікоў, якім трэба берагчы, не перанапружваць вусны).

Фігура пераможцы любога спаборніцтва — гэта заўсёды яшчэ і маяк, на які будуць арыентавацца

"Маладзечна-2015": курс на конкурс

Калі гаворым пра статус "нацыянальны"...

50-годдзе яшчэ аднаго знамага кампазітара — Алега Молчана, аўтара, сярод іншых песень, знакамітай "Малітвы".

Паэты чыталі свае вершы ў асобнай праграме. Сёлета гэта была Паэтычная гасцёўня "Красуй, Беларусь", якая прайшла не на адкрытай пляцоўцы, а ва ўтульнай Малой зале Палаца культуры. Гучалі вершы і са сцэны Амфітэатра — у выкананні артыстаў драматычных тэатраў.

А вось абедзве конкурсныя праграмы маладых спевакоў не вылучаліся асабліва пашанай да аўтараў. На другім туры, што праходзіў у Палацы культуры ў суправаджэнні фанаграмы "мінус 1", песні ўвогуле не называліся, дый пра выканаўцаў не паведамлялася ніякіх звестак, акрамя рэгіёна, які яны прадстаўляюць. На трэцім, у Амфітэатры ў суправаджэнні Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі на чале з народным артыстам краіны, прафесарам Міхаілам Фінбергам, пра спевакоў распавядалі, песні ж аб'яўлялі выбарачна. Тэлеглядчы пры жаданні маглі паглядзець падрадкаўнік, бачылі яны і згаданыя "візітоўкі", у якіх канкурсанты гаварылі пра абраныя песні. А публіка ў амфітэатры?..

дні ў рэжыме нон-стоп па 5 — 9 гадзін запар віравала "Фестывальная талачка" — канцэртная праграма творчых калектываў Маладзечаншчыны. Назіраючы за выступленнямі, можна было і на лавах "гледзельнай залы" пасядзець, і проста прагуляцца па сонечных алеях, і пад'есці (выязны гандаль і харчаванне былі наладжаны так, што ежы хапала на ўсіх), і сувеніры набыць. Праўда, выстава-продаж тавараў народнага спажывання "Беларускі пачастунак" была куды шырэйшай, чым надзвычай сціплай "Скарбонка творчасці народнай", якую калісьці называлі, як у Віцебску, Горадам майстроў. Не ведаю, у чым справа. Можна, перамагло жаданне зрабіць людзям "нармальнае" свята? Бо яго ў нас часцяком разумеюць найперш як застолле. Ці народныя майстры спужаліся ранейшых прыродных катаклізмаў? А можа, падумалі, што іх вырабы ў фестывальнай атмасферы недарэчы?

Шмат цікавага, акрамя ўласна канцэртаў у Амфітэатры, было і ў

за астанія, галоўны сярод мноства іншых, у якіх таксама бяруць удзел выканаўцы з усёй краіны.

Сёлетні ўзровень быў добрым. Асабліва сярод хлопцаў, якіх, дарэчы, было больш за дзяўчат (11 + 8, адпаведна). Паўплывала і больш сур'ёзная падрыхтоўка (не дарма Міхаіл Фінберг цягам года рабіў майстар-класы, склікаў выкладчыкаў, прадстаўнікоў адпаведных упраўленняў аблвыканкамаў), і прыстойны прызавы фонд: 120, 100, 80 і 60 базавых велічынь за Гран-пры і першыя тры месцы адпаведна. Але ледзь не ўсеагульнымі заганамі было элементарнае няўменне канкурсантаў правільна... дыхаць! Дый па іншых паказчыках вакальная школа "культгала", хаця і добрымі галасамі маглі пахваліцца практычна ўсе.

Спаборніцтву ёсць куды расці! Бо сам яго статус патрабуе, каб у Маладзечна з'яўдзіліся не пачаткоўцы, якія развучылі дзве айчыныя песні, а пераможцы іншых праектаў, дзе, можа, нацыянальны рэпертуар не патрабаваўся. Удзел у маладзечанскім конкурсе можа стаць для іх не толькі прэстыжам, але і нагодай заспяваць сваё, беларускае! З шыкоўным аркестрам і на вялізнай сцэне пад адкрытым небам — як своеасабліва рэпетыцыя-праекцыя "Славянскага базару ў Віцебску".

Сярод сёлетніх удзельнікаў адразу вылучаўся Мікіта Касцюкевіч (Першая прэмія) — абсалютнай натуральнасцю спеваў і сцэнічных паводзін, артыстызмам, акцёрскай свабодай, разнаволенасцю, чаго так нестала многім канкурсантам. Яно і не дзіва, бо ён удзельнік сёлетняга складу "Верасоў"!

Другую прэмію падзялілі двое прадстаўнікоў Брэстчыны — Андрэй Цямчык і Лізавета Войтуль. Трэцюю атрымалі мінчанін Дзмітрый Нікіцін і Яўген Захарка з Гродзеншчыны. Але на тыя ж месцы маглі прэтэндаваць і некаторыя іншыя канкурсанты, часам з лепшымі галасамі, падрыхтоўкай, рэпертуарам, творчымі перспектывамі (асабліва крыўдна было за Кацярыну Лазука). Выста-

далейшыя ўдзельнікі гэтага конкурсу. Адаючы пальму першынства таму ці іншаму спеваку (а ў яго асабе — пэўным жанрам, кірункам, нават культурнай з'яве), журы рухае ўсё нацыянальнае мастацтва менавіта ў гэты бок, бо вызначае курс, якім павінны ісці новыя пакаленні. Да гонару сёлетняга конкурсу (і леташняга таксама, а гэта ўжо тэндэнцыя), галасы журы былі аддадзены не найбольшай гучнасці спеваў і "узятцю вежы" найвысokіх нот, а выканальніцкай культуры, гармоніі, дасканаласці. У асабе Таццяны Валахановіч сышло ўсё. Не проста прыгожы, а яшчэ і надзвычай адметны, пазнавальны голас, інтанацыі якога больш выразныя за любыя словы. Знешнасць зоркі Галівуда, не сапсаваная халодна бліскучай "глянцавай" прыгажосцю. Удала знойдзены імідж, дзе пачуццёвасць (ды што там казаць, сапраўдная экскапільнасць!) сярэе з высокім густам. Адметны рэпертуар, які ствараўся менавіта для яе і менавіта для гэтага конкурсу. Добрая навучнасць вакалу і эстрадным сакрэтам. Вывераная драматургія — да кожнай ноты, кожнага штрыха. Нарэшце, культура і інтэлігентнасць самой спявачкі, бо сцэна адразу высвечвае (і высвятляе) не толькі прафесійныя, але і ўсе чалавечыя якасці.

У тым, што ўсё гэта не проста збег абставін, пераканвалі фестывальныя выступленні Аліны Молаш (Гран-пры "Маладзечна-2014"), якая за год узрасла больш, чым некаторыя за ўсю спёўную кар'еру. Невыпадкова, што абедзве дзяўчыны — выхаванкі цудоўнага кампазітара і педагога Алены Атрашкевіч. Пра яе творчыя метады і саму адданасць справе (а "Маладзічок" — таксама яе "выхаванец") трэба раскаваць асобна, нават у таўшчэзнай маннаграфіі. Але скарыстаем просты арыфметычны падлік: у конкурсе гучала ажно пяць яе песень. Калі ж прааналізаваць усе фестывальныя праграмы, дык стане зразумела, што акрамя згаданага сольніка Алега Молчана ў Маладзечне быў і "размеркаваны", "распылены" па розных канцэртах сольнік Алены Атрашкевіч. Фестываль можа гэтым толькі ганарыцца!

"Балада..." у музеі

У Музеі гісторыі тэатральнай і музычнай культуры доўжыцца выстаўка аднаго спектакля. Беларускі дзяржаўны тэатр лялек прадставіў лялькі, дэкарацыі, эскізы, фотаздымкі і відэаграфіку да спектакля "Балада пра белую вішню".

Фота прадстаўлена музеем